

6. szám.
 Február 6. 1876.

Megjelenik minden **szombatnapon** másfél iven sokféle képekkel ellátva.
Előfizetési ár: Egész évre jan. decz. 8 frt, 6 hóra 4 frt, 3 hóra 2 frt. Egyes szám 16. kr
 Előfizethető minden postahivatalnál és könyvtárúsnál. **Kiadó-hivatal**: Pest bará-
 tok-tere Athenaeum-épület. **Hirdetések díja**: 5 hasábos nempereille sor 10 kr.
Hirdetések felvételnek: egyedül **Láng Lipót és társa**. I. nemzetközi hir-
 deté-ek felvételi irodájukban **Budapestben**. FÜRDŐ-UTCA 1-SÓ SZÁM.

XXVIII. kötet.

A KORONA GYÉMÁNTJAI.

1876. Január 31.

Koronánkon sok drága kö ragyog:
 Csak egy — a gyémánt, — nem volt közte még;

Most már ez is van: könnyeid azok,
 A mik e gyászravatalt öntözték.

Szemedből hullatott gyémántjait
 Viselni fogja mindig koronánk;
 S a nemzedék mindig meglátja itt,
 Ha a sors újabb gondot hozna ránk.

E könyekért a meghalt lelke még
 Köztünk marad. Rá nézve nincs halál.
 — Nagyobb dicsőülést nem adhat ég;
 Jobb angyalt, mint TE vagy, ott sem talál.

Imádkozott a közbejáró szent,
 Ki fövel égis ér a nép közül. —
 A kit az ő imája odafent
 Kisér: ember, vagy nép, bizonynyal üdvözül.

Király és nemzet együtt érzenek.
 Ezt tudni jó. Azt sugja ösztönünk:
 Legyen aztán, mit oszszunk Veletek,
 Kevesebb bánatunk, több örömünk!

S a kik maradtak még tán ellenül,
 E könnyek súlyát szívükre veszik:
 „Hogy a midőn Magyarhon gyászban ül,
 Akkor király s királyné könnyezik!”

J. M.

DEÁK FERENCZRŐL.

Az »ÜSTÖKÖS« jelen száma hadd legyen szentelve Deák életének.

Vannak nagyságok, akiket egészükben méltányolni alig lehet náluknál kisebb embereknek. Szétszedik tehát jellemük egyes vonásait, azokat megkísérik egyenkint figyelni meg, aztán összerakják és synthesis útján próbálnak fogalmat alkotni magoknak az egész nagy alakról.

Ily egyes apróbb vonást kívánunk ma följegyezni a nagy halott életéből, ama vonások némelyikét, melyek kiválóan jellemzetesek s mintegy kiegészítő részét képezik a nagy ember képezék.

*

Kezdjük mindjárt tanulókori éveivel: hogy fejlett ki Deák szellemi ereje.

A boldog emlékezetű Kazinczy Gábor köztudomás szerint egyike volt Deák Ferencz legbizalmasabb barátainak. Ő tőle származik a következő elbeszélés:

Kazinczy csodálkozását fejezte ki egy ízben Deák Ferencz előtt, hogyan lehet valaki annyira képes egyszerre megtalálni az összevissza kuszált gordiusi csomóknak a vezető filumát s lebonyolítani a legbonyolultabb problémákat akkép, hogy a még előbb teljesen megfejthetetlennek látszó kérdés egyszerre tisztán áll s levonhatja abból az egyetlen helyes conclusiót, kimondhatja róla az egyetlen helyes ítéletet minden józan gondolkozásu ember? Hogyan fejlődhetik ki valakiben ennyire a iudicium? S hogyan lehet az, hogy egy ezerféle nagy gondokkal terhelt ember a legnagyobb könynyűséggel bir visszaemlékezni decenniumok előtt történt aprólékos dolgokra, idézi azokat analog alkalmakkor s egész arzenálját tárja fel a jól megőrzött és berendezett adatoknak. Hogyan fejlődhetik ennyire valakinek az emlékező tehetsége, mely elvégre is csak ugy szaturálható, mint egy pohár víz, mely utoljára már semmit nem képes feloldani? Hogyan lehet az, hogy valaki tárgyat, érzelmet vagy eszmét, amint rátekinet egyszerre a tulajdon nevéen nevezhessen s kimondja azt, amit ezer meg ezer ember épen ugy gondolt, de szavakba önteni nem tudott, csak mikor ez az egy ember kimondta előtte, ébred teljes tudatára, hogy »hiszen ezt akartam én is.« »Az efféle Columbus-tojások egy-

szerű felállítása — mondá Kazinczy — csak nagy költőknek adatott — poeta pedig non fit, sed nascitur. Én is azt hiszem, te nem váltál azzá, ami vagy, de már olyannak termettél.«

Az öreg ur mosolyogva forgatta szivarja végét a szájában. »Ha hatalmas ember volnék, azt kellene hinned, valami nyugodalmas hivatalt keressz, hogy így beszélj. Nem vagyok én olyan phaenomen, mint a milyennek mondasz. Hanem arról is biztosítalak, hogy a mi kevés vagyok, nem ugy termettem olyannak isten kegyelméből, hanem valósággal váltam olyanná. Hanem hát az se az én érdemem. Igy volt az egész, ha már tudni akarod.

»Volt a kanizsai gymnasium tanárai között egy áldott jó ember, páter Pius. Ő volt egynehányunknak, kik a convictusban laktunk, az informatorunk. Rengeteg volt benne a tudomány, valóságos két lábon járó Conversations-Lexicon. Fel is használtuk ezt a tulajdonságát a magunk kényelmére, a mennyire csak tehetjük. A penzumok megcsinálásánál sutba dobtunk Páriz-Pápayt s mindenféle lexikont; megvolt nekünk a magunk eleven lexikona. Hozzá szaladtunk, ha nem jutott eszünkbe az »eo«-nak az imperativusa, ha megakadtunk az aequationál a két iquotával, ha elfelejtettük, hol kötötték a szatmári békét. És a jámbor öreg igazi mártyr-türelemmel adta meg a felvilágosítást egy és ugyanazon kérdésre tiszser is. Egy arcmozdulattal sem árulta volna el a világért, hogy terhére vagyunk az untalan kérdezősködéssel. Imádtuk is az öreget érte. Jól esett, hogy nem kellett gondolkoznunk. Hisz itt van páter Pius, majd megmondja páter Pius.

»Hanem hát semmiféle boldogság nem tarthat örökké. Az öreg egyszer megbetegedett és meghalt. Senkire sem volt az nagyobb csapás, mint reánk. Ki csinálja már most meg nekünk a »laborest«?

»S csak még ezután nyílt alkalmunk annak egész mértékében megtudni, hogy mit vesztettünk benne? A jó, mosolygó arc helyett kaptunk komoly papot, páter Mártinust. Hogy ez is tudott legalább annyit, mint elődje, — arról meggyőződünk csakhamar. Mert amit egyszer megmagyarázott — szép, folyékony, ékes előadása volt — az meg volt magyarázva. Megérthette volna a kisebb classisbeli diák is. Elmondott töviről hegyire mindent. Nekünk nem lett volna más dolgunk, mint a mit mondott, jól emlékeztünkbe vésni. De mi

A KORONA GYÉMÁNTJAI.

Lásd az első lap versét.

bizony az efféle erőfeszítéstől elszoktunk s kezdtük gyakorolni a hajdani praxist. Minden fogasabbnak látszó kérdéssel hozzá futottunk. Az öreg meg kezdte érteni a csiziót. Ha olyat kérdeztünk, amit csakugyan nem tudhattunk, arról felvilágosított bennünket készségesen. De ha valami olyan kérdéssel fordultunk hozzá, melyet már egyszer megmagyarázott: szemünkbe nézett azokkal a mély gondolkozó szemével, s nem felelt semmit, ott hagyott a faképnél. Már az sok volt, ha annyira vetemedett, hogy ezt felelje: »Ohó, fráter, azt már én egyszer megmagyaráztam; mért nem figyeltél? s ha figyeltél, mért nem tartottad meg? gondolkodjál, majd rá akadsz.«

»Meggyült a bajunk rémségesen. Az öregből ugyanazt a szót nem lehetett kisajtolni kétszer. Elvégre is bele kellett törödnünk a járomba. Elő kellett szedgetnünk az ágy alá hányt segédkönyveket, visszaforgatnunk a grammatikát, syntaxist, historia és sublimior mathesis lapjait, hogy előkutassuk azt a szabályt, mely alá az előfordult eset tartozik. Keserves munka volt ez eleinte nagyon. Szidtuk magunkban páter Martinust és sóhajtoztunk páter Pius után. Azt, hogy lassankint megtanultunk figyelmeznii, az olvasottakat és hallottakat emlékeztetünkben tartani s hogy megtanultunk itélni és gondolkozni, elannyira, hogy a segédkönyveket megint félre dobhattuk, — azt méltó elkeseredésünkben észre se vettük. Engesztelhetlenek voltunk iránta — mint hitük — mind halálig.

Mikor kikerültem a keze alól, megfogta a kezemet és homlokon csókolt. Bucsuzóul csak annyit mondott, hogy megjön majd az idő, mikor én ezt az ő csaknem rideg modorát áldani fogom.

Megjött. Örökké hálával fogok emlékezni reá. Mikor 48-ban miniszter lettem, levelet kaptam tőle. Soha még embertől nyert megemlékezés jobban nem esett. Pedig emlékeztetett rá, hogy mennyi keserűséget okozott nekem azzal, hogy nem akart kisegítőm lenni annyi szükségemben, mikor ott izzadtam a feladvány felett. Neki köszönhettem, ha lettem valami, hogy lettem. Ő nélküle soha nem tanultam volna meg gondolkozni.

— Volt-e Deák valaha szerelmes?

Bizony alig hisszük, hogy akadna ember, aki erre elhíhető választ adhatna. De annyi bizonyos, hogy győri jogászokodása idejéből még most is él egy szájhagyomány, mely azt tartja, hogy Deák fiatal szive is olyan volt, mely érzésre lobbán, mint más ifju szive.

E traditio szerint egy derék becsületes asztalos mester leánya lett volna Deák Ferencz ifjúkori hevülésének tárgya. De a leány szigoruan és okosan volt

nevelve, nem gondolt könnyü, illanó szerelmeskedésre, hanem komoly házasságra, egy jurista pedig nem az az ember, akinek az élet e nagy cenzurájához meg volna már a kellő qualificatioja.

Egy táncmulatság alkalmával Deák is tánczolt az ő választottával valami lassut s gyöngéden keblére szoritotta a leányt. De az elvörösödött, kifejté magát karjaiból, helyére ment és könyezni kezdett.

Ilyenkor mindig találkoznak némes szivü lovagok, s így történt, hogy a leány egy fiatal ismerőse kihitta Deákot — párbajra. Deák és párbaj! hogyan tér az össze.

Pedig lám Deák még is elfogadta a kihívást s a párbaj szabályok értelmében őt illetvén meg a fegyver választás joga, ő a — tollat választotta. Feladat, megírni: »mi az illendőség?« A ki a kérdést helyesebben fejté meg, az lesz a győztes. Az ellenfél megretirált.

Hanem azért még is az ellenfél lett a győztes, mert övé lett a leány. Még azon a farsangon összekeltek.

Deák életében talán ez egyszer azért vett tollat a kezébe, hogy verset írjon s — a hagyomány szerint — megírta volna a következőt:

Ő más karjába dült,
Szerelme már kihült,
Szánj meg, szánj meg, égi fény,
Elhagyott a zöld remény.

No ez a vers nem igen viseli magán Deák Ferencz kezének bélyegét s meglehet, hogy az egész történettel csak később hozta őt a fáma kombinációba, mint már ez rendes szokása azokkal, akiket nagyon szeretnek.

*

Az 1832-36-ki országgyűlés tartama alatt egy német erőművész jelent meg Pozsonyban, hozván magával valami erőmérő gépet. A gépnek fogantyuja volt s azt kellett nyomni felülről lefelé. Fokokkal volt jelezve, kí mennyire bírja lenyomni.

Ha a fogantyut valaki le tudta nyomni a 0 fokig a gépben levő viz megfagyott. De ez volt aztán a kifejthető erő maximuma. Nagyobb erőt ennél nem képzelt a masiniszta.

Oda jöttek néhányan az országgyűlési követek közül is. Tréfából megpróbálkoztak a géppel. De egyik se bírta a fagypontig nyomni a fogantyut.

— Hát te Feri nem próbálsz meg az erődöt? — kérdé a követek egyike.

— Minek, ugy is tudom, hogy lenyomom a 0 pontig — válaszolt Deák kedélyesen forgatva szájában szivarát. —

— No azt szeretnők látni, — mondák a körül-állók nevetve.

— Hiszen ha épen olyan nagyon szeretnétek látni, hát megmutathatom — válaszolt Deák s azzal oda lépett a géphez megmarkolta a fogantyut és kezdte nyomni csendesesen lefelé, mindig lejjebb, mindig lejjebb, míg egyszer a mutató elérte a 0 fokot. A víz a gépben megfagyott.

— Tehát a szellemileg legerősebb ember lenne köztünk a legerősebb testileg is? Ejnye Feri, ezt nem hittem volna felöled — mondá az óriás erejéről ismert erdélyi Herkules, Wesselényi — hadd próbálkozzom meg én is ezzel a masinával.

Hatalmas markával megragadta a fogantyut s egy kézmozdulattal letaszította — a fagypontra alul s ott megállott vele.

— Nyomjam-e még lejjebb? — kérdé a körül-állóktól.

A német kétségbeesve nézte ezt a csodát s hatalmasan tiltakozott a további kísérlet ellen.

— De ha már egyszer benne vagyok, már nem hagyom abba — mondá Wesselényi, még egyszer megnyomta a fogantyut s a gép egy recszenéssel összeállott kezei alatt száználmasan.

Kétszáz forintot kellett érte fizetni ezüstben s a német fejcsóválva söpörte zsebre a szép tallérokat.

— Nagy respectussal voltam, úgy mond, eddig is a magyarok népe iránt; de hogy a lehetetlenséget is megtudják csinálni, azt már még se hittem volna.

Pedig tudjuk, hogy csináltak azon az országgyűlésen ennél még nagyobb lehetetlenséget is.

*

A pozsonyi liget kedvenc üditő helye volt az ott egybegyűlt országrendeknek. Oda rándultak ki rendes sétára s a mint Kőlcsei följegyzéseiből látjuk, még tanácskozást is tartottak ott, melyet egy terebélyes fa árnyékában Justh elnök nyitott meg.

Deák már hajnali öt orakor talpon volt s rendesen itt végezte reggeli előtti sétáját. Megtörtént, hogy néha utcáról utcára egyre több követőcsapat csatlakozott hozzá s ő gyakran a legerősebb gyaloglókat is kifárasztotta.

A negyvenedik országgyűlésen egy nap Kőpcsény — felé tett sétát. Kísérői között volt b. Wenckheim Béla is, ki társai előtt mint eszes, kedélyes, lovagias férfi szintén nagy szeretetben állt.

Mire kiértek egy szép pázsitra, Wenckheim egyszerre csak közzé dob a csapatnak egy labdát. A fiatal-

labbak rögtön elkezdték kapdosni (hisz a lapdajáték, mint tudjuk, már a római férfiaknak is rendes játéka volt, mint testedző, ügyességet fejlesztő gyakorlat.)

— Nem ér ez így semmit — mondá Deák — hanem kámpázzuk inkább.

Előkerestek hát egy ütőbotot, kámpát, a lapdához s meg kezdődött a lefutó játék. Deák még a kabátját is levetette s mind a lapda messzeütésében, mind a futásban felül multa társait.

— Még kámpázni is ő tud legjobban köztünk, — jegyzék meg társai s midőn egy követ azt az észrevételt tevő: Vajjon mit szólna most a fiatalság, ha a hon atyáit kámpázni látná? így felelt: »Nos azt mondaná, a mi igaz is, hogy a tekintetes karok és rendek is csak emberek.«

*

A Deák Ferencz mondásaiból, adomáiból köteteket lehetne összeírni. A kis történetek, a melyeket elbeszél, mind a saját életéből voltak véve.

Egyszer azt mondta róla egy ismerőse:

— No ha mind az igazán megtörtént volna vele, a mit már csak nekem is elmondott: legalább is ezer évesnek kellene lennie.

Mikor megvitték neki ezt a mondatot, az öreg úr, aki életében soha nem hazudott s nagyon zokon vette, ha szavában valaki kételkedni mert, így felelt:

— Hát ki tudja, nem éltem-e ezer esztendő.

Ma tudjuk meg, hogy bizony annyit élt.

*

Adomái közül egynémelyik többet fejez ki, mint egy egész könyvtár. Mély és találó bölcsesség rejlik a kedélyes külső alatt. Politikai élű némely röpke mondásait bizonnal fel fogja jegyezni a történelem is.

Igy például közszájon jár az az adomája, mely az absolut időből maradt fenn.

Bach miniszter kérdezteté tőle, hogy hát mit gondol, mit kellene már most tenni — kezdte magát már akkor rosszul érezni az absolutismus, — mindent előlről kezdeni tán csak nem lehet.

— Hja bizony, — mondá Deák — ha az ember begombolja a kabátját s akkor veszi észre, hogy egy gomblyukkal lejjebb kezdte a gombokat, nincs más mód, mint kigombolni s egészen előlről kezdeni.

— Das werden wir nicht thun — mondá Bach mikor Deák mondásairól értesült, — wir werden die Knöpfe abschneiden.

PÁTER LONKAI GYÁSZJA.

— Azzal nem lesz ám begombolva, sőt ellenkezőleg, mondá erre Deák.

*

Egyszer egy osztrák diplomata nagyon dicsérte előtte az oktoberi diploma alkotmányát, hogy nem is olyan gyenge az, elég szilárd az, van annak állandósága.

Deák sűrűn futta a füstöt s mondá:

— Tudja excellenciád, ki az az öreg béres? Az öreg béres egy olyan gazdazági hivatalnok, aki többet tud, mint maga az uraság, a tisztartó, kazmár, ispán és egész uradalmi tisztség összevéve. Hát ez az öreg béres mondja egyszer az uraságnak:

— Jó lesz, tekintetes uram, ha megcsináltatjuk a pajtát, mert isten bizony összedül.

— Dehogy dül, dehogy dül, eltart még az tiz esztendeig is — válaszolt az uraság.

— El ám uram, ha a szél nem fuj.

Lássa excellenciád, az az önök oktoberi pajtája is olyan. Vigyázzanak, hogy szél ne fujjon.

Tudjuk, hogy a burkus széltől az egész pajta összedült.

*

A porosz háboru alatt egyszer csak felhivatták Deákot Bécsbe. Azt akarták tőle megtudni, lehetséges volna-e még abban az évben másodsor is ujonczolni?

— Nem tartom lehetségesnek, Mert Magyarországon egy évben csak egyszer szülnek az asszonyok.

Nem is ujonczotak másodsor, hanem megkötötték a békét.

Milyen demokrata volt Deak?

A ki rendjelet, méltóságot, czimet, kitüntetést visszautasit, vagy legalább el nem fogad, — olyan demokrata sok van a világon. De azt valljuk meg mi demokraták is, hogy megvan az az arisztokratikus gyöngénk, hogy szeretünk atyafiságban lenni nevezetes emberekkel s büszkék vagyunk rá, ha valami régi híres névvel összeköttetésbe hozzák a mienket.

Laveleye is megitta, hogy Verböczy neje Deák Apollonia volt, Deák Ferencz tehát egyenes összeköttetésben áll a nagy törvénytudóval s már ebből sejthetni, mivé válik, aki ily nemzetségből származik,

PÁTER LONKAI GYÁSA.

A jeles francia író műve magyar nyelven is megjelent, de fordítója lelkiismereti kötelességének tartotta a leghitelesebb forrásból igazítani helyre a jegyzetekben az eredeti munka tévedéseit. S mindjárt ott áll a mű elején, hogy e kombinációi minden alapot nélkülöz, a két család közt atyafisági kötelék nem volt soha.

— Volt bizony Deák Apollonia rokona a Zápolyáknak, de nekem annyi közösségem sincs a vérével, mint a Deák Ferencz keserű vizzel.

*

Az országház folyosóján egyszer leejtette a szivarját s lehajtott érte, hogy fölvegye. Ugyanakkor azonban egy szolgálatkész ifju képviselő is lehajlott a szivar után s így történt hogy összeütköztek a fejeiket.

— No — mondá Deák — most már igaza lesz, aki azt mondja rólam, hogy tökkel ütött fejem van.

*

A magyar ember örökös elégtelenségét egyszer így jellemezte:

— Találkozom a sógorommal. Nagyon kárvallott

képet csinál. Mi bajod? kérdém tőle. »Hja a nehéz idők rossz termés, és annak sincs ára.« Dehogy nincs ára, hiszen tiz esztendő óta nem volt ilyen ára. »No az igaz.« Aztán tiz esztendeje nem volt ily jó esztendő, búzád annyi termett, hogy alig győzted takarítani. »Az is igaz.« Hát mid nem termett? gabonád zabod, borod? »Termett biz az szépecskén.« Hát tán a repczéd nem sikerült? »No arra nem panaszkodhatom.« Hát akkor mit sopánkodol, ha mindened termett és jó ára van. »De mák még se termett.« — Hát ilyen a magyar ember.

Deák Ferencz szeméről.

ARRÓL a szemről, mely tudott villámlani, tudott beszélni, tudott parancsolni, mérsékelni és szelídíteni.

Még vadállatot is, a szó szoros értelmében. Ime a példa:

A negyvenes években lerándult rokonai látogatására, N—yékhez Z. megyébe. Egy forró nyári délutánra következő alkonyatkor magához vevén a kis N—y fiukat (egyikük ma országgyűlési képviselő) s nevelőjükkel együtt elindult sétálni. Messze haladtak a falutól az országúton, egy fa hidon keresztül, tágas, messzenyúló rónaság közepén, melyen se jobbra, se balra nem látszott seholy egy kő, egy bokor. Kopár szántóföld volt az, a meddig csak a szem ellátott, s a szekérut is csak annyiban különbözött a többi földtől, hogy két oldalt kissé fel volt árkolva s az árokban pocsolya csillogott a tegnapi esőviztől.

Jó messze a szekéruttól legelészett a falu csordája. Mikor ennek az irányába értek, jó félórányi távolságra lehettek a falutól. E pillanatban valami fekete tömeg látszott kiválni a csordából s gyors futamban iramodott egyenesen a sétálok felé. A bika volt, egy bösz vad állat, mely sok embert megcsufított már a faluban. Nagy ugrásokban közeledett a sétálok felé s hol megállt, magasra emelt fejvel szimatolva a légben, hol újra neki rugaszkodott s szűgyébe vágott fővel, előre szegzett szarvakkal rohant egyenesen annak a helynek, a hol Deák Ferencz állott a halálra rémült kis fiukkal és a nevelővel. Menekvésről szó sem lehetett, a falu sokkal távolabb volt, semhogy azt futással úgy elérni reményük lehetett volna, hogy a bika utól ne érje; se fa, se épület, se más menedékhely a közelben. Megdermedve álltak meg tehát az országúton s nem tudtak egy tapodtat sem tenni, lábaik mintha gyökeret eresztettek volna a földre.

E közben a bösz állat mind közelebb jött, kitágult, orrlukaiból szuszogva lövelt ki a forró pára és nagy kerek szemei haragos vérben usztak. Isten lehet itt az irgalmas egyedül.

Deák Ferencz az utolsó pillanatban hátra hártá a gyermekeket s előre állt, hogy rohamában a vad állat őt találja legeelő. Az pedig alig volt már tíz lépésnyire a mint előre szegzett szarvaival böszülten rohant. Már csak épen a szekérut melletti alacsony földhányás, kis árok és a pocsolya választá el s épen neki készült, hogy ezeken is keresztül vesse magát.

A véletlen volt-e, vagy pedig valami megmagyarázhatatlan erő hozta úgy magával, hogy a mint ez utolsó ugrást is meg készült tenni, s fejét fölemelte: vérben uszó szeme legelőszőr is a Deák Ferencz merev tekintetével találkozók. A vad állat szörnyű rohamában egyszerre megállt, mintha kővé vált volna s megmaradt abban a helyzetben, a melyben akkor volt, mikor tekintete emberi szemmel találkozott.

Borzasztó pillanat volt ez! A böszült vadállatot

leszögezve tartá az emberi szem delejes folyama s e megmagyarázhatatlan erő elég volt azt öt-hat lépésnyi távolbar megállítani, hogy meg ne tehesse az utolsó szökést.

Deák Ferencz folyvást merőn, élesen nézett a megdermedt bika mozdulatlan szemébe, mely nem tudta tekintetét másfelé fordítani. Több perczig néztek így egymásra mozdulatlanul s akkor Deák, a nélkül, hogy szemét levette volna az állat szeméről, csendesesen, halkan oda szólt a nevelőhöz, hogy induljon lassan a gyermekekkel a falu felé.

Azok megindultak, de a legnagyobb fiu nem akart menni. Ott maradt s halkan jelenti bátyjának, ki folyvást a bikára nézett, hogy már jó távol vannak, már elérték a hidat, onnan már elmenekülhetnek.

Ekkor Deák egy lépést kísértett meg hátrafelé szakadatlanul a bika szemébe meresztve tekintetét. Az állat nem mozdult. Így következett a második, harmadik lépés is, lassan, ovatosan. A bika még mindig mozdulatlan maradt. A hátrálás folyt csendesesen, arcczal mindig az állat felé. Már annyira jutottak, hogy a még mindig lebüvölve álló bikának szemét nem vehették ki többé, de Deák még akkor is oda nézett, a hol a szemet sejté. De annyit még jól kivehettek, hogy az idomtalan állat lábai el kezdenek csendesesen, de mindig jobban reszketni, míg egyszerre testének többi izma rángatózó convulsiokba jött, mire az állat, mint valami delejes álomból ébredve, hirtelen felvágta fejét, egész testét hirtelen megrázta s egyet kanyarodva, eszeveszett futással rohant vissza a csorda felé.

Mndnyájan meg voltak mentve. Sebes lépésekkel haladtak a falu felé, de már a háznál Deák Ferenczet alig birták lábai. Ágyba kellett feküdnie. Ki volt merülve, s úgy érezte magát, mintha minden tagját összetörték volna.

Meglehetett-e vesztegetni Deákot.

AZT mondják, hogy akit milliók meg nem vesztegethetnek, arról még mindig nem bizonyos, vajon nem vesztegeti-e meg egy kézszorítás, egy elismerő tekintet a magasabbak részéről, egy mosoly szép asszonyi ajkról, vagy egy oda nyujtott fidibusz? S ha mindez nincs rá hatással, még mindig kérdés, nem támadható-e meg hiúságánál fogva, mert hogy az emberben hiúság legyen, már kisebb nagyobb,

— azt épp oly természetesnek hiszik, mint hogy az embernek orra, szeme, szája legyen szinte kisebb nagyobb.

Meg volt-e közelíthető Deák erről az oldaláról? Azt hiszszük nem.

Ha valami legyezhetette volna hiúságát, akkor az az a jellemrajz lenne, amit a »Szónokok és statusférjak« könyvébe Tóth Lőrincz irt felöle.

Pedig hogy ez se tett rá nagyobb benyomást, ami annyira lekötelezte, hogy elfogulttá tehette volna, mutatja az, hogy Deák talán erre az ő jellemrajz írójára csinálta életében a legkegyetlenebb élczet, — habár csak pajzán tréfából is.

Arról beszéltek ugyanis egy társaságban, hogy minő élelmes ember ez a Tóth Lőrincz, mennyire sikerül a kezében minden.

— Ha a világon — mondá Deák — csak egy kenyér volna, a Lenczié volna a fele.

Deák utolsó mondásaiból.

Halála előtt néhány héttel mondott néhány szava is mily magas piedestálra emeli jellemét.

Minő igazi, mily benső gyöngédség nyilatkozik ama pár szavában, melyet tiz nappal elhunytá előtt mondott barátjához, Mikes grófhhoz, amint tekintete szobája befagyott ablakára esett:

— Nagy hideg van, sokan meg fognak hűlni az én temetésem.

Valóban oly gyöngéd szó ez, mint egy nőé.

Egy más alkalommal meg aggodalmasan mondá ugyancsak Mikesnek:

— Hetenkint huszonhat forintomba kerül orvosoltatásom, nem győzőm.

Ez a »nem győzőm« egy Deák Ferencz ajkairól minő törpékké teszi azokat akik százszor annyit »győznek«, pedig nem Deák Ferenczek.

Igazán fenséges szó, férfi szó, Cincinnatust is elfeledtető.

DEÁK FERENCZ CSÓKJA.

„Itt van e kis csokor, ezt tüzd fel kebeledre“ kínálták

Társai a folyosón, nyujtva felé ibolyát.

„Ifju barátim, csak tartsátok meg ibolyátok,

Akitül elfogadom, azt megis csókolom én.““

. . . . Száztizenöt koszoru vala sirján. Drága virágkert,

Illatozó kikelet, zuzmara, tél derekán.

Holt tetemére tüzed, nemzet! te az özvegy az árva,

S — ég a Deák csókja bánatos homlokodon.

JUNIUS BRUTUS.

NE HAGYD MAGAD

Nyomorúságos elbeszélés

JÓKAI MÓRTÓL.

III.

Egy vesztére született házi úr.

MOST gyerünk az első emeletbe! Hanem persze csak úgy szóval: mert testtel oda nem mehetünk. Le van az pecsételve: még a folyosó ajtaja is. Uram! még egy hajójuk sem

volt, már is hajótörést szenvedtek. Volt igazgató, igazgatótanácsos, elnök, alelnök, intendans, pénztárnok, könyvvezető. Egyszer aztán megszökött a pénztárnok. Én azt hiszem, hogy megfizették, hogy szökjék el, hogy aztán ő rá lehessen fogni, hogy elvitte a cassát. A részvényesek csődöt kértek. A szállást lepecsételték. Kaptak tömeggondnokot, perügylőt. — No már uram, én láttam Boscot, a mint egy üres palaczból tizenkétféle likört préselt ki, de szeretném látni azt az ezer mestert, a ki egy tö-

meggondnokbul egy krajczárt ki tudna préselni. Én hát az egész első emeletről nem kapok házbért. Benne van a tengeri gőzhajózás örök időkre. Az ördög hitte volna. Ha még ennek se lehet hinni! Ha még a tenger is vízzé válik!«

No, most gyerünk a második emeletre. Ott van a nagyszerű ruharaktár. Ez már csak solid üzlet. Hiszen kabátra minden embernek van szüksége. Hála istennek, nem lakunk olyan meleg tartományban, hogy az emberek egy köténnyel eljárhatnának. Ruha! tisztesség: azt tartja a közmondás. Az én szabóm nem is volt élhetetlen ember. Tudta praktikus oldalán venni a dolgot. Minden lapba beiktatta a hirdetésményeit, hogy mi minden kapható nála? csak a Styxbe nem. Ezért aztán a Styx kifigurázta egy képben, a hol az én szabóm amaz ismeretes kecskével hoztik kellemetlen consortiumba. Én dühös voltam érte: azt mondtam, hogy verje meg! Dehogyan verte! Sajtópert indított ellene. Annak nagy híre lett. A tárgyalásról valamennyi lap mind referált. Ez volt aztán a reklám! Én azt hiszem, hogy az egész sajtópert maga a ruhakereskedő csinálta ki a lapszerkesztővel, hogy nagy híre menjen. — Úgyes gondolat volt, az már igaz! — Hanem hát mind ezt a jó gondolatot tönkre silányította Kerkapolyi. Igen is, ő! Már miniszter korában azt prédikálta, hogy minden ember gazdálkodjék, takarékoskodjék, ne cifrázkodjék, járjon gyalog! — Jaj, miniszter úr! ha minden ember tiz esztendeig hord egy kabátot, s gyalog jár át Budára, akkor a szabók meg a bérkocsisok miből fizessék az adót? A képviselő jelöltségi beszédében meg plane azt tanácsolta, hogy meg kell foltozni a rongyos ruhát, s hogy az asszonyok ne hordjanak tunikát! — Már most annak mi lett a következése? Az, hogy az én ruhakereskedőmnek az ajtaja előtt szépen megnöhetett az én buzakereskedőmnek a buzája. Egyszer végre (magam is minden ismerősömnek rekomendáltam a derék embert úton útfelen) beállít hozzá Goldamsel úr, a leggazdagabb gyapjúkereskedő ezen a vidéken. Ez jó fogás! Ez idehuzza a többit is! Előhordják neki az egész magazint, válogat benne kedve szerint. Utoljára azt kérdi: hogy ennek az ő tavalyi téli ka-

bátjának a galérja már nagyon kopott; nem lehetne e rá újat csinálni? S mennyibe kerülne? — Jaj barátom, ruha kincstárnok! ha már Goldamsel is új gallért varrat az ócska kabátjára, akkor csak te pakolj össze, eredj odább egy országgal, s civilizáld a frakkjaiddal az oláhokat! — Az az, hogy azt nem mondtam neki: csak gondoltam magamban; hanem a derék ember tudott a gondolatjaimban olvasni; aprodonkint elköltözött innen s a jövő fertályban azt se mondta, hogy »gude Nacht Paoli!« nem hagyott itt nekem egyebet, mint az üres állványokat, tele pakoló papirossal.«

»No de itt van a tulsó szárnyon a földes úr! A kinek kétszeres oka van Pesten lakni: először mert földes ur, másodsor mert országos képviselő. Szeretik a választói nagyon. Ez alul már csak nem szökik el a föld. Primae classis földe van neki, anynyi ezer hold, hogyha nekem anynyi volna már tavaly akasztottam volna fel magamat, nem az idén. Mert hát nagyon jó föld az, de az egyik esztendőben tavasztul őszig nem esett rá egy szem eső: ki nem kelt benne semmi mag: a másik esztendőben ősztől tavaszig rajta volt az árvíz: nem termett rajta egyéb, mint béka. A harmadik esztendőben kikelt benne minden, de rájött a rozsda, búza helyett köménymagot aratott, azt is csak ott, a hol meg nem ették az egerek. No az idén végre kitett magáért! olyan termése volt, hogy hetedhétországra szolt. Akárki adott volna neki rá kölcsönt még a lábán. A szemese szorult meg a búzának. mint másutt. S még nagyobb elővigyázat kedvéért négy helyen is biztosította a jégverés ellen: a hazainál, a pestinél, meg a Tiszánál, végre a Donaunál. Eljött az aratás; learattak szépen; neki állított egy egész tábor népet, hogy egy nap alatt elkészüljön vele: estig kepebe volt rakva minden szerencsésen. Este hét órakor támad egy irtóztató szélvész; az neki esik a kész kepeknek s úgy elviszi valamennyit le Afrikába, hogy még csak egy szalmaszálat se hagyott itt belőle neki. Ez aztán a pech! Ha le nem vágatta volna a buzáját, másnap következett rá egy irtóztató jégeső, mind elverte volna, kapott volna érte kártérítést; de hát a szél ellen nem volt biztosítva. Ilyen a becsületes embernek a pechje. No de

mindannyi malheur daczára is biztos kuncaft maradt volna; mert képviselő volt, s nagyon szerették a választói s onnan csak kijár a házbér; hanem akkor kapja magát, hoz egy törvényt az országgyűlés, a mely szerint a ki képviselő, az nem lehet szolgabíró. Nagyon szerették a földes uramat a választói, hanem volt nekik egy crudélis rosz szolgabírójuk, a kitől nem tudtak másképen megszabadulni, minthogy megválasztották képviselőnek. És így az én lakóm alul még a választó kerületet is kifújta a szél. Fel se jött többet Pestre. Irtam neki, hogy hát a szállással mi lesz? Azt hiszi, hogy felelt rá? — Dehogyan válaszol a falusi ember valami levélre! Fenyegtettem, hogy eladom a butorait! Fogadni mernék, hogy fel sem bontotta a leveleimet. Akkor aztán megharagudtam. Összehittam a zsbárusokat, hogy eladom! Hát aztán ígértek a hat szoba butorért ötven forintot. Ledobáltam őket a lépcsőn. S már most nem csak az, hogy házbért nem kapok tőle, hanem még minden héten kétszer le kell magamnak mennem a szállására s kiporolnom a butorokat sorba, hogy a moly meg ne egye tisztára!

(Folyt. köv.)

Tallérossy Zebulon levele

Mindenváró Ádámhoz.

Tekintedezs barátom uram!

Mindent tutam a világon, amit mazs ember tugya, is amit nem tugya.

Csag egy vot az, amid nem birtam megtanulni soha íletembe: sirnya.

Azt mongya eczer nekem a folyosón zöreg ur: »Megtanitom ín tígedet ara izz, te öreg gyerek.«

— No azt szeretním látnyi — mondok.

— Te megfogod latnyi, de in mar nem fogom meglatnyi — felelt ő, is othata engemet. Pedig szeretem volna, tüle bőveb felvilagosítas kirnyi.

Mozsd mar nem kel felvilagosítas. Megtanította engemet ara az egyre amit soha nem

tutam. Megtanította merd meghalt. Megtanította olyan jól, hogy minden mas tudomanyomat elfelejthetem, de eztet az egyet soha.

Bar ne kelet volna megtanulni Barcsag mozd az eczer ne lete volna neki igaza.

Igaza lete. De ő aztat nem latya meg többet. Az a mi ín sirom, elvegyüli magat aba a tengerbe, amit egisz ország sirja. Az in könyvem legfeljebb segít azt a tengert keserübe tenyi.

Baratom uram, nem jo dolog mar az, amikor in izz sirom.

Elhagyta minket Deák. Isten legyen velünk!

alázatos szolgája

J. Z.

Krónikás adomák.

A beszéd arany, a hallgatás bankó.

Az öreg gróf Teleki B., sehogysen szenvedhette a helységebeli pap beszédmodorát, mely kiapadhatatlan volt vizenyösségben, mint akár a Kraszna folyó ágya. Azonban életében mégis sokszor ki volt téve a nemes gróf az ő lelki atyja végnélküli szó daráinak, s hogy legalább halálában nyugalma ne zavarja ez a szélkelep, következő passust csúsztatott be végrendeletébe: »hagyok a nagybányai papnak egy könyörgésért ötven aranyat; a hosszufalusi papnak pedig, amiért temetésennél hallgat, öt frtot hagyományozok.« Persze, hogy nem volt kedve a paternek beszélni, mert akkor az öt frt benmaradott volna.

Ama bizonyos esizmadia és felesége, kérdése és felelete.

— — (Ki lesz már most a mi Deákunk? erre adjon feleletet.) Bizony nem tudom én, hacsak a király nem.

— — Ha az a 450 ember, aki a képviselőházban ül, 15 millió embert képvisel: hát az a kétszáz ezer ember, aki Deák temetésére feljött, vajon hány embert képvisel.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

JÓKAI MÓR.

Státió utca 80-ik szám alatt.

Budapest. 1876.

NYOM. AZ „ATHENAEUM“ NYOMD.

(Athenaeum-épület.)

Hirdetések felvételnek: egyedül

LÁNG LIPÓT ÉS TÁRS.

I. nemzetközi hirdetések felvétel irodájukban, Budapest Föld-utca 1-ső szám.

Rajzolja

JANKÓ.

Metzi

POLLAK.

BRZJORÁD REZSŐ.

ajánlja a legjobb hírű

SÁROSPATAKI

KOVA MALOMKÖVEIT

melyek általánosan elismervék mint

a legjobb malomkövek,

melyek a következő őrlési módokra a világon léteznek, és pedig simarozs és tengeri-őrlésre, valamint legfinomabb darálásra. Megrendeléseket tenni kértik:

- 1) A sárospataki kovamalomkőgyárban magában Sárospatakon (posta, vasút és távirdai állomás).
- 2) BUDAPESTEN a főraktárban, GEITNER és RAUSCH uraknál;
- 3) Aradon, Eckel J. gépgyárában;
- 4) Szegeden, Pálffy testvérek gépgyárakban;
- 5) Temesvárott, Grünbaum Lajos gépraktárában; vagy
- 6) Mogyoróson, u. p. Nyergesujfalu, a vállalkozó Brzorád J. Rezsónél.

Árjegyzékek (az új métermérték szerint) franco franco ellen elküldetnek.

Farsang 1876!

Tánc-, jelmezbáli és színházi legyezők legújabb dús változatosságú nemei, kiállításuk, nagyságukhoz megfelelő arányban 1.50, 2.—, 2.60, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15—35 frtig.

Chatelainek (legyező - horgok) legújabb nemei 50 krtól 8 frtig.

Jeanne d'Arc-övek, vagyis aranyozott, oxyált és ezüztölt erczlemezekből, selyem pászomantból, szalagokból sat készült övek, melyek könnyedén a csipre függészve legyezőhordó gyantán szolgálnak, s mint utolsó ujdonság ez idén előkelő szerepet játszanak lesznek hivatra, darabja 2.20, 3.—, 4.—, 6—8 forintig.

Állarcok. Báli bokrcfa Ékszerok. Közösségek, gyertartók változatos új. Nevezetesen: Ékszermekek, hölgyek és fer-díszes nemei 1 főtől készletek, melltek, fülfiak részére, 10 krtól kezdve 10 frtig. Jüggök, hajdíszek, bog-1 frtig, tréfas eredeti Füzértánc (Co-lárook, chignon-fésűk, torzképek, állatfejek, tillon) rendezitek többnyakúkat, Medai lonok, stb. változatos leg-uel több meglepő ajingombok, sauit-tük, újabb nemei, 30 krtól nemeiben, tucattja 18 óratáncok fin m izlesű 4 frtig, atlasz. selyem król 6 frtig. nemei. Továbbá

és bársony Domino. Tánc-rendek határos színházi és jelmezbáli álarok 40 krtól 1 frtig, miuta vagy saját eszt. határos színházi és jelmezbáli

Tréfas pléh és papír orrok u megzeretetu k. EKSZEREK, mint diadékok, rend-

Böhóc-estélyek -kalmat, szintugy a va- övek, török készletben lődi kagyló-gyönyörű-t-ratnak, s ezeknek hez való tréfas. szaját izl s sz rintli el- sűvegek szaftele től alig megkülönböz. szaját izl s sz rintli el- eredeti alakban 20—70 tethető finom nemei, készítése is elválakrajcar. zsinórja 10 krtól 6 frtig. tatik.

Párisi arany, ezüst és gyémánt hajpor, doboza frt 1.20.

Legfinomabb angol és francia illatszerek, mindennemű fésűk, kefék s egyéb piperecikkek dús választéka, melyekről szívesen szolgálunk részletes ábrás árjegyzékünkkel.

Jótekönyv célú tombola-játékokkal összekötött bálók és mulatságok rend-ző bizományának különös égis-mébe ajánljuk, miszerint az ezekhez szükségelt kártyák, s a kívánatos nyereménytárgyak legdusabb választékával szolgálhatunk, s tekintre a nemes cőt ily engedmény mellett vállaljuk el az összeállitást.

KERTÉSZ ÉS EISERT Budapest. Dorottya-utca 2. sz. Irásbeli megbízások utánvét mellett gyorsan eszközö'tenek.

Egy

fiatal nő

őhajt egy magánosan álló urnál mint gazdasszony mielőbb elhelyeztetni. Szives megkereséseket kéretik »A. G. 109« alatt Láng Lipót és társ. I. nemzetközi hirdetések felvételi irodájukhoz Budapest, fűrdő-utca 1. sz.

Egy nő,

ki a német, magyar nyelvet bírja háztartási ügyeket alaposan érti, keres mint gazdasszony alkalmazást helyben vagy vidéken. — Szives megkereséseket kérek A. T. betűk alatt Láng. I. és társa hirdetési irodájába Budapest, fűrdő u. 1 sz. intézni.

A zordon idoszakra!

A légvonatot tökéletesen elzáró

gyapot-hengerek, az eddig ismert egyetlen, ezen czélnak mindame lett nem hátráltatja az ablakok és ajtók felnyitását. Követve a hasznalati utasitást ezen hengerek könnyűséggel alkalmazhatók az ablakok és ajtók széléire, s egy közepmagyságu ablak elzárására alig kerül 50 krba. A hengerek röfiszámra aruitatnak és ke ül az **ablakokra való** fehér 4 kr, barna 5 kr, **ajtókra való** fehér 6 és 10 krajczár, barna 7 és 11 krajczárba röfje.

Helyben egy ablak-elzárás munkájáért 2 krt számítunk.

Mindenmü lábbel-be rakható parafatalpak nőknek és uraknak egyaránt ajánlható legbiztosabb övszer, a lába, hideg és nedvesség általi meghűlése ellen.

A talpak mindenmü és nagyágu lábbelbe egyszerűen berakhatók, s megrendelésnél a talp hosszának közlése kéretik. Körösségek 45 kr, finomabbok két nemei 65 és 85 kr. párja kis gyermeknek 8 kr, lanykknak 9 kr, hölgyeknek 1 frt 15 kr, uraknak 1 frt 6 kr párja. Legfinomabb angol magas sarkú hölgycipők.

Brandner Ferencz bőrconserváló kenőcs, a legkitünőbb szer, melynek hasznáta mindenmü lábbelieket vízhatlanná tesz, tartósságukat fokozza, s mindamellett a feny-máz alkalmazását engedi, ugy, hogy a legfinomabb hölgycipőknel is alkalmazható, zintugy előnyvel használható **kocsiszerszám, gépészijak,** egyáltalában minden bórneműk épben tartására. 1/2, 1/2 és 1 fontot tartalmazó pléhdoboz utasitással együtt 1 forint, 1 frt 50 kr. és 3 forint.

Korcsolyák kitünő nemeit, fátal- 1.60, 2.20, 3.50, 4.50, felerőfolható vaszerkezetűek 5 frt, 6 frt, 7.50, valódi amerikai Halifax 8 frt párja.

Angol Legging (Kamaschnik) korcsolyázok, vadászok és lovaglók számára. Párja 3.60—12 forintig.

Jégpatkók a kicsizást s elesést fagyos időjárásnál biztosan elhárító gyakorlati két nemei, párja 90 kr. és 1 forint 40 kr.

Mulattató társas-játékok legújabb nemeit, felnőttek mint az ifjuság számára, melyekről szívesen szolgálunk kimerítő rajzokkal ellátott árjegyzékkel, ajánlják:

KERTÉSZ ÉS EISERT Budapest. Dorottya-utca 2. sz. Irásbeli megbízások pedig utánvét mellett gyorsan küldetnek.

Korsolyák kitünő nemeit, fátal- 1.60, 2.20, 3.50, 4.50, felerőfolható vaszerkezetűek 5 frt, 6 frt, 7.50, valódi amerikai Halifax 8 frt párja.

Angol Legging (Kamaschnik) korcsolyázok, vadászok és lovaglók számára. Párja 3.60—12 forintig.

Jégpatkók a kicsizást s elesést fagyos időjárásnál biztosan elhárító gyakorlati két nemei, párja 90 kr. és 1 forint 40 kr.

Mulattató társas-játékok legújabb nemeit, felnőttek mint az ifjuság számára, melyekről szívesen szolgálunk kimerítő rajzokkal ellátott árjegyzékkel, ajánlják:

Szájról szájra

megy hire Orlicé Rudolf matematikai tanárnak, Berlin Wilhelmstrasse 127, kinek én is az utolsó lembergi huzásnál

— egy ternót —

köszönhetek, mit ezennel köszönetből nóm és gyermekeimmel nyilvánítani indittatva érzem magamat.

Stanilau.

Sbienievicz J.

COTILLON és báli ujdonságokról

most jelent meg az Idei új igen gazdag tartalmu Árjegyzék, mely kívánatra ingyen és bérmenten mindenkinek szívesen átküldetik.

Seefehlner J. L.

m. k. udv. papir- és festőszerszerek-kereskedése Budapest, IV. kigyó-utca 4.